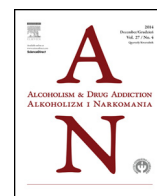

Dostępne online www.sciencedirect.com

ScienceDirect

journal homepage: www.elsevier.com/locate/alkona

Artykuł Przeglądowy/Review Article

Parentyfikacja w rodzinach z problemem alkoholowym

Parentification in families with alcohol-related problems

Iwona Grzegorzewska *

Institut Psychologii, Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra, Polska

INFORMACJE O ARTYKULE

Historia artykułu:

Otrzymano: 10.12.2015

Zaakceptowano: 14.03.2016

Dostępne online: 31.03.2016

Keywords:

Role reversal

Nature of parentification

Alcohol families

Models of parentification

A B S T R A C T

Researches have become increasingly interested in parentification, described as the process of role reversal whereby a child is obliged to act as parent to his parents or siblings while neglecting his/her own needs. The amount of reporting is still insufficient, hence the need for further research and reflection on the issue as emphasised in the literature. The article discusses current knowledge on the nature of parentification and theoretical considerations, including the mechanisms leading to its occurrence. In particular, we concentrated on describing the specifics of parentification in alcohol families. As studies indicate, parental alcohol dependency is connected to the reversal of roles and disturbance of family hierarchy. We have presented the current state of research on parentification of children of parents with mental disorders caused by alcohol use and on the significance of parentification on the functioning of alcoholics' children currently and in adult life. The paper also contains reflections on practical implications and directions for further research.

© 2016 Institute of Psychiatry and Neurology. Production and hosting by Elsevier B.V. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

S T R E S Z C Z E N I E

Słowa kluczowe:

odwrócenie ról

istota parentyfikacji

rodziny alkoholowe

modele parentyfikacji

Parentyfikacja, definiowana jako proces delegowania dziecka do opiekowania się rodzicami lub rodzeństwem kosztem własnych potrzeb, budzi coraz większe zainteresowanie badaczy. Liczba doniesień jest jednak wciąż niewystarczająca, stąd w literaturze podkreślana jest konieczność dalszych badań i refleksji dotyczącej tej problematyki.

* Adres do korespondencji: Instytut Psychologii, Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, Uniwersytet Zielonogórski, al. Wojska Polskiego 69, 65-762 Zielona Góra, Polska. Tel.: +48 607 030 805.

Adres email: igrzegor@uz.zgora.pl

Peer review under responsibility of Institute of Psychiatry and Neurology.

<http://dx.doi.org/10.1016/j.alkona.2016.03.004>

0867-4361/© 2016 Institute of Psychiatry and Neurology. Production and hosting by Elsevier B.V. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

W artykule omówiono dotychczasowy stan wiedzy na temat istoty parentyfikacji oraz rozważania teoretyczne na ten temat z uwzględnieniem mechanizmów prowadzących do jej wystąpienia. W sposób szczególny skoncentrowano się na specyfice tego zjawiska w rodzinach z problemem alkoholowym. Jak wskazują badania, uzależnienie od alkoholu rodziców jest sprzężone z odwróceniem ról oraz zaburzeniami w hierarchii rodziny. Przedstawiono aktualny stan badań nad parentyfikacją dzieci rodziców z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi używaniem alkoholu oraz nad znaczeniem parentyfikacji dla funkcjonowania dzieci alkoholików aktualnie i w dorosłym życiu. Zwrócono uwagę na implikacje praktyczne omawianego problemu oraz zawarto refleksje dotyczące kierunków dalszych badań nad parentyfikacją.

© 2016 Institute of Psychiatry and Neurology. Production and hosting by Elsevier B.V. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Wprowadzenie

Parentyfikacja to proces delegowania dziecka do pełnienia roli rodzica lub partnera kosztem własnych potrzeb emocjonalnych i możliwości rozwojowych. Mimo że pojęcie to Minuchin [1] wprowadził już w latach 60., dopiero od niedawna parentyfikacja traktowana jest jako proces związany z funkcjonowaniem rodziny, w której przynajmniej jeden rodzic cierpi na zaburzenia psychiczne, w tym te związane z używaniem alkoholu. Nadmierne lub szkodliwe używanie alkoholu jest poważnym problemem psychologicznym i społecznym. Według szacunków PARPA [2], w Polsce około 2 milionów dzieci i młodzieży, w większym lub mniejszym stopniu, jest narażonych na negatywne skutki uzależnienia od alkoholu jednego lub obojga rodziców. W psychologii klinicznej podkreśla się, że istotne ryzyko pojawienia się zaburzeń rozwojowych u tych dzieci wynika z dwóch głównych źródeł. Po pierwsze, choroba rodziców wpływa w istotnym stopniu na ich wycofanie się lub niepodejmowanie istotnych zadań w ramach ról rodzicielskich. Po drugie, dzieci wychowywane w takich rodzinach zmagają się z wieloma zdarzeniami stresowymi spowodowanymi m.in. chorobą rodziców, co stanowi znaczące ryzyko wystąpienia u nich problemów natury psychicznej. W konsekwencji dzieci uzależnionych rodziców są trzykrotnie bardziej narażone na trudności adaptacyjne niż ich rówieśnicy z rodzin bez problemu alkoholowego [3].

Wycofanie się z pełnienia ról rodzicielskich przez pijącego rodzica lub jego partnera sprzyja zaburzeniu struktury rodziny. Struktura ta może ulec niekorzystnej zmianie nie tylko z powodu uzależnienia od

alkoholu, lecz także na skutek innych gwałtownych lub długo trwających wydarzeń z tym związanych, jak rozwód, przemoc, choroba psychiczna lub somatyczna rodzica czy jego emocjonalna niedostępność. W konsekwencji dochodzi do nierównowagi w relacjach rodzice–dziecko, czego efektem jest zjawisko określane jako parentyfikacja. Parentyfikacji nie zalicza się do objawów psychiatrycznych wymienianych w klasycznych klasyfikacjach psychiatrycznych, jak ICD-10 czy DSM-V. Wyniki badań nad kształtowaniem się zaburzeń psychicznych wskazują jednakże na parentyfikację jako znaczący predyktor zaburzeń osobowości o charakterze narcystycznym i masochistycznym [4].

Parentyfikacja przez wiele lat nie wzbudzała jednak dużego zainteresowania wśród badaczy i praktyków. Zainteresowanie to znacząco wzrosło w ostatnich latach, głównie za sprawą intensywnie rozwijającej się psychopatologii rozwojowej. Istotnie przyczyniło się do tego zwrócenie szczególnej uwagi na analizy przebiegu rozwoju dzieci z grup ryzyka z uwzględnieniem różnych kontekstów ich funkcjonowania, w tym specyfiki oddziaływania rodzinnych czynników środowiskowych. Uwzględnienie zmian zachodzących w strukturze i funkcjonowaniu rodzin, dokonujących się pod wpływem wielu patologicznych procesów, jak choroba psychiczna rodzica, rozwód czy maltretowanie, zaowocowało zauważeniem „niewidzialnych dzieci”. Znaczącą rolę odegrały również kliniczne opracowania i badania nad populacją dorosłych pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym. Doniesienia z opracowań na temat tzw. syndromu Dorosłych Dzieci Alkoholików (DDA), dotyczące ich funkcjonowania w relacjach z innymi, wskazały na głęboko zakorzenione u części z tych osób

Download English Version:

<https://daneshyari.com/en/article/900783>

Download Persian Version:

<https://daneshyari.com/article/900783>

[Daneshyari.com](https://daneshyari.com)